

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ฯ เครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย การเผยแพร่ผลงานวิชาการในวารสารพยาบาล

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา ทางวารสารพยาบาลได้สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย ของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ฯ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นมาในปี พ.ศ. 2548 และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) โดยได้จัดให้วารสารพยาบาลจำนวน 1 ฉบับในแต่ละปีได้ลงเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความวิชาการที่เป็นส่วนหนึ่งของผลงานการดำเนินงานตามแผนงานโครงการของเครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย ของสมาชิกรายปี ถึงปี พ.ศ. 2562 นับเป็นปีที่ 9 ได้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมยาสูบในประเทศไทยสู่สาธารณชนไปแล้ว 73 เรื่อง เป็นผลงานวิจัย 57 เรื่อง บทความวิชาการ 15 เรื่อง และบทความพิเศษ 1 เรื่อง ในการนี้ได้จัดกลุ่มหัวเรื่องที่ลงตีพิมพ์ไปแล้วนี้ตามแผนงานต่าง ๆ ได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้ 1) การป้องกันมิให้เกิดผู้บริโภคยาสูบรายใหม่ 2) การส่งเสริมให้ผู้บริโภคลด ละ และเลิกใช้ยาสูบ 3) การสร้างสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่ และ 4) การสร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถของพยาบาลในการดำเนินงานเพื่อการควบคุมยาสูบ

1. การป้องกันมิให้เกิดผู้บริโภทยาสูบรายใหม่ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเยาวชน กลุ่มวัยรุ่น นักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา สมาชิกในครอบครัว อาสาสมัครและผู้นำชุมชน มีจำนวน 10 เรื่องดังนี้

- 1.1 ผลการเรียนรู้การสอนวิชาบุหรี่กับสุขภาพต่อความรู้ ทักษะ และความตั้งใจในการไม่สูบบุหรี่ของนิสิต
- 1.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะไม่สูบบุหรี่ของวัยรุ่นตอนต้นในชุมชน เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 1.3 ผลของโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่สำหรับวัยรุ่นชายตอนต้นในสถานสงเคราะห์เด็กชาย
- 1.4 การประเมินผลโปรแกรมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อพิษภัยบุหรี่ในเยาวชนไทย
- 1.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- 1.6 ผลของโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่และการหลีกเลี่ยงการสัมผัสควันบุหรี่มือสองในนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย
- 1.7 พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการได้รับควันบุหรี่มือสองของสตรีที่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่
- 1.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อันตรายจากควันบุหรี่มือสองและพฤติกรรมสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวมุสลิมที่มีผู้สูบบุหรี่ในจังหวัดนราธิวาส
- 1.9 ผลของการรณรงค์เรื่องพิษภัยบุหรี่ในอาสาสมัครและผู้นำชุมชนโดยชมรมผู้รักสิ่งแวดล้อม โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี
- 1.10 การดำเนินงานควบคุมการบริโภคยาสูบ ในเขตตำบลหนองโสน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

2. การส่งเสริมให้ผู้บริโภคลด ละ และเลิกใช้ยาสูบ ครอบคลุมการช่วยเหลือบุคคลในวัยเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ถึงมหาวิทยาลัย ผู้อยู่ในวัยทำงานอาชีพต่าง ๆ ผู้ป่วยที่รับบริการในโรงพยาบาลแผนกต่าง ๆ และประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ได้มีโปรแกรมบำบัดรูปแบบต่างๆ ที่ได้นำไปใช้ในการทำวิจัยเชิงทดลองและประเมินผลแล้ว กลุ่มนี้มีจำนวน 32 เรื่อง ดังนี้

- 2.1 ประสิทธิภาพของการบำบัดแบบกระชับเพื่อเลิกบุหรี่: การทบทวนวรรณกรรม
- 2.2 การส่งเสริมรูปแบบการจัดการปัญหาบุหรี่ในระดับชุมชน
- 2.3 สถานการณ์การใช้ยาสูบของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ จากสรุปรายงานการใช้สารเสพติด
- 2.4 ความรู้สึก และประสบการณ์การอบรมการงดจุดจุดบุหรี่ในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาและผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา

- 2.5 ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการปฏิบัติตนเพื่อเลิกสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลท่าโรงช้าง
 - 2.6 ผลของการนัดตรวจจุดสะท้อนเท้าเลิกบุหรี่ต่อพฤติกรรมเลิกบุหรี่ของนักเรียน ในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ จังหวัดราชบุรี
 - 2.7 การสูบบุหรี่: สถานการณ์ และพฤติกรรมของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
 - 2.8 ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อพฤติกรรมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน
 - 2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ที่สนใจต่อการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของบุคลากรกองทัพอากาศ เพศชาย
 - 2.10 ปัจจัยทำนายความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของทหารกองประจำการในกรุงเทพมหานคร
 - 2.11 พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการติดสารนิโคตินของพนักงานรักษาความปลอดภัย
 - 2.12 ความพร้อมในการเลิกบุหรี่ของพนักงานในสถานประกอบการ จังหวัดราชบุรี
 - 2.13 ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ต่อผลสำเร็จในการเลิกบุหรี่ของบุคลากรสถาบันโรคทรวงอก
 - 2.14 ประสิทธิภาพการลด ละ เลิกบุหรี่ของชายไทยภาคกลางข้อค้นพบเชิงคุณภาพจากผลของการให้คำปรึกษาแบบชาเทียร์โมเดล
 - 2.15 ข้อเสนอเชิงนโยบายเรื่องมาตรการและแรงจูงใจให้ลดการบริโภคยาสูบในกลุ่มแรงงานภาคอุตสาหกรรมและการเกษตร
 - 2.16 ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อช่วยเลิกบุหรี่แบบกระชับร่วมกับการใช้โทรศัพท์ติดตามผลการเลิกบุหรี่ของพนักงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์หลังคา จังหวัดสระบุรี
 - 2.17 พฤติกรรมการสูบบุหรี่มีแนวโน้มของประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
 - 2.18 การช่วยเหลือให้เลิกบุหรี่ในชุมชนโดยสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาคม
 - 2.19 ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคในการเลิกบุหรี่ กรณีศึกษาคลินิกเลิกบุหรี่ โรงพยาบาลโคกโพธิ์ อำเภอกอโกกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
 - 2.20 ประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติการสนับสนุนการเลิกบุหรี่ของผู้ให้บริการคลินิกอดบุหรี่
 - 2.21 ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการช่วยเลิกบุหรี่ของสมาชิกครอบครัวผู้สูบบุหรี่ของหญิงตั้งครรภ์ที่มาใช้บริการในคลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม
 - 2.22 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลิกบุหรี่ของผู้สูบบุหรี่ที่อยู่ในครอบครัวของผู้ที่มาใช้บริการในคลินิกฝากครรภ์ หน่วยหลังคลอด และคลินิกสุขภาพเด็กดีในโรงพยาบาลของรัฐ
 - 2.23 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ในจังหวัดสุพรรณบุรี
 - 2.24 ปัจจัยทำนายความตั้งใจในการช่วยเลิกบุหรี่ของสมาชิกครอบครัวผู้สูบบุหรี่
 - 2.25 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาสูบบุหรี่ ปัจจัยทางร่างกาย และปัจจัยการผ่าตัดกับจำนวนวันนอนในโรงพยาบาลหลังผ่าตัดของผู้ป่วยทำผ่าตัดทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ ในโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี
 - 2.26 ผลของโปรแกรมการสร้างความตั้งใจเพื่อเลิกบุหรี่ในผู้ป่วยกลุ่มคัดกรองกระดูก
 - 2.27 ผลของการให้คำปรึกษาร่วมกับเทคนิคการผ่อนคลายต่ออาการนอนไม่หลับของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ
 - 2.28 ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาและส่งเสริมการเดินออกกำลังกายต่อพฤติกรรมการเลิกบุหรี่ในผู้สูบบุหรี่ที่มีโรคเรื้อรัง
 - 2.29 ผลของโปรแกรมเลิกบุหรี่โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
 - 2.30 ผลของการให้คำปรึกษาแบบสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อความรู้ และทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ของผู้ป่วยยาเสพติดในโรงพยาบาลปากท่อ จังหวัดราชบุรี
 - 2.31 การปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมในผู้ป่วยจิตเภทที่ติดบุหรี่
 - 2.32 ผลการดำเนินกิจกรรมลดและเลิกบุหรี่เชิงรุกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลลุ่มแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
3. การสร้างสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยวันบุหรี่ ครอบครัวสิ่งแวดล้อมในบ้าน ในโรงพยาบาล ในสถานศึกษาและในชุมชน กลุ่มนี้มีจำนวน 13 เรื่องดังนี้
- 3.1 บ้านไร่วันบุหรี่ ลดหิดในเด็ก
 - 3.2 การสำรวจติดตามสภาพฝุ่นควันจากบุหรี่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้สูบบุหรี่และผู้สัมผัสควันบุหรี่มือสองในโรงพยาบาล
 - 3.3 การสำรวจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปลอดภัยวันบุหรี่ในประเทศไทย
 - 3.4 การดำเนินงานตามนโยบายมหาวิทยาลัยปลอดภัยวันบุหรี่ ในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

- 3.5 ถอดบทเรียนโครงการพัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ต้นแบบปลอดบุหรี่
- 3.6 ความคิดเห็นต่อการจัดการมหาวิทยาลัยสวนดุสิตปลอดบุหรี่ของผู้บริหารและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยสวนดุสิต
- 3.7 การพัฒนารูปแบบชุมชนปลอดบุหรี่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 3.8 การพัฒนาโรงพยาบาลปลอดบุหรี่ 100% ในประเทศไทยตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพโรงพยาบาล
- 3.9 การพัฒนามหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่ต้นแบบ โดยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
- 3.10 รูปแบบการพัฒนาชุมชนปลอดบุหรี่ต้นแบบในอำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี
- 3.11 รูปแบบการพัฒนาชุมชนปลอดบุหรี่ต้นแบบ ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
- 3.12 รูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายพัฒนา ตำบลคลองโยงปลอดบุหรี่ จังหวัดนครปฐม
- 3.13 รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในการควบคุมการบริโภคยาสูบสู่การปฏิบัติในชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. การสร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถของพยาบาลในการดำเนินงานเพื่อการควบคุมยาสูบ
ครอบคลุมประชากรเป้าหมายได้แก่ พยาบาล นักเรียน นักศึกษาพยาบาล ชมรมนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษา
และหลักสูตรการศึกษา กลุ่มนี้มีจำนวน 18 เรื่อง ดังนี้

- 4.1 สำรวจการปฏิบัติพยาบาลเพื่อช่วยเหลือเลิกบุหรี่ในประเทศไทย
- 4.2 ประสิทธิภาพของการช่วยเหลือเลิกบุหรี่โดยพยาบาลในประเทศไทย
- 4.3 พัฒนาการแผนงานโครงการเครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย
- 4.4 กระบวนการพยาบาล: การให้คำแนะนำการช่วยเหลือเลิกบุหรี่:
- 4.5 ถอดบทเรียนจากพยาบาลต้นแบบที่มีผลงานดีเด่นด้านการสร้างสังคมปลอดบุหรี่
- 4.6 การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการพยาบาลในการสนับสนุนการเลิกสูบบุหรี่ร่วมกับการคัดกรองมะเร็งปอด
- 4.7 การพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลชุมชน เพื่อการควบคุมยาสูบในหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดราชบุรี
- 4.8 การช่วยเหลือเลิกบุหรี่แบบการให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ
- 4.9 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในการควบคุมการบริโภคยาสูบของพยาบาลในหน่วยบริการปฐมภูมิ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 4.10 การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาพยาบาลเพื่อการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษา
- 4.11 การพัฒนาศักยภาพแกนนำนักศึกษาพยาบาล ด้านความรู้ ทักษะจิตต่อบุหรี่ และทักษะการให้คำปรึกษาเรื่อง การเลิกบุหรี่ในชุมชน
- 4.12 ชมรมนักศึกษาพยาบาลสร้างสังคมไทยปลอดบุหรี่: บทบาทในการสร้างสังคมไทยปลอดบุหรี่
- 4.13 ความยั่งยืนของชมรมนักศึกษาพยาบาลสร้างสังคมไทยปลอดบุหรี่ ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ
- 4.14 การพัฒนาหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุและสารเสพติด
- 4.15 การบูรณาการเนื้อหาการควบคุมการบริโภคยาสูบเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาพยาบาล: กรณีศึกษารายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน
- 4.16 กิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์วิชาชีพในการเสริมสร้างความรู้ ทักษะจิต และทักษะการป้องกันพิษภัยจากบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล
- 4.17 การถอดบทเรียนจากกิจกรรมสร้างสังคมปลอดบุหรี่ของชมรมนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานีวิทยาเขตอุดรธานี
- 4.18 การถอดบทเรียนจากกิจกรรมนักศึกษาพยาบาลในการควบคุมและป้องกันการสูบบุหรี่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมยาสูบนี้จะยังคงดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนชาวไทยได้มีโอกาสรอดพ้นจากพิษภัยของบุหรี่ และคงรักษาสุขภาพที่ดีไว้ได้จากพลังพยาบาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สุวรรณโคต ผู้รวบรวมและเรียบเรียง